

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про кліринг та клірингову діяльність

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера дії Закону

1. Цей Закон поширюється на кліринг зобов'язань за правочинами, предметом яких є кошти, цінні папери, товари, включаючи зобов'язання за договорами, що є похідними (деривативами).

2. Цей Закон встановлює правові засади здійснення клірингової діяльності, в тому числі за участю центрального контрагента, та заходи щодо забезпечення зобов'язань, вимоги до юридичних осіб, що проваджують клірингову діяльність, та діяльність центрального контрагента, а також засади державного регулювання та державного контролю.

3. Цей Закон не поширюється на відносини, що виникають при здійсненні безготівкових розрахунків в системах масових платежів, які регулюються законодавством щодо платіжних систем та переказу коштів.

Стаття 2. Визначення термінів

В цьому Законі терміни мають таке значення:

біржа – фондова, товарна, аграрна та інша біржа створена, відповідно до законодавства;

кліринг – визначення належних до виконання зобов'язань за правочинами, підготовка документів, що є підставою їх припинення та/або виконання, а також забезпечення виконання таких зобов'язань;

клірингова діяльність – діяльність щодо надання клірингових послуг у відповідності з правилами клірингу;

кліринговий пул – сукупність зобов'язань, які належать до припинення в ході однієї клірингової сесії відповідно до правил клірингу;

клірингова послуга – ведення обліку зобов'язань за правочинами, предметом яких є кошти, цінні папери, товари, включаючи зобов'язання за договорами, що є похідними (деривативами), у тому числі ведення обліку невиконаних зобов'язань, припинення зобов'язань при клірингу, забезпечення виконання зобов'язань, організація взаєморозрахунків та надання інших послуг, пов'язаних з веденням обліку зобов'язань, а також надання інформаційних послуг;

кліринговий реєстр – форма обліку кліринговою установою зобов'язань, а також активів, що призначені для виконання таких зобов'язань та/або є предметом клірингового забезпечення;

клірингова сесія - період часу, визначений правилами клірингу, під час якого здійснюється кліринг;

клірингова установа – юридична особа, що здійснює клірингову діяльність на підставі відповідної ліцензії або дозволу;

неттінг - повне або часткове припинення зобов'язань шляхом заліку або іншим способом, встановленим правилами клірингу;

правила клірингу – документ, що затверджений кліринговою установою та містить умови договору про надання клірингових послуг;

учасник клірингу – особа, якій клірингова установа надає клірингові послуги на підставі укладеного між ними договору про надання клірингових послуг;

центральний контрагент – юридична особа, яка приймає на себе зобов'язання кожної із сторін за правочинами, зобов'язання за якими включені до клірингового пулу та відповідає вимогам встановленим цим Законом.

РОЗДІЛ II. ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ КЛІРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 3. Договір про надання клірингових послуг

1. Договір про надання клірингових послуг є публічним договором, умови якого містяться у правилах клірингу.

2. За договором про надання клірингових послуг клірингова установа зобов'язується у відповідності з правилами клірингу надавати учаснику клірингу клірингові послуги, а учасники клірингу зобов'язані сплачувати за ці послуги.

3. Укладання договору про надання клірингових послуг здійснюється шляхом приєднання до цього договору, умови якого передбачені правилами клірингу.

4. Якщо правилами клірингу передбачені види забезпечення зобов'язань, що допущені до клірингу, укладання окремого договору щодо клірингового забезпечення не потрібно.

5. Учасник клірингу може відмовитись від виконання договору про надання клірингових послуг тільки за умови відсутності в нього зобов'язань за цим договором та зобов'язань за правочинами, що допущені до клірингу.

6. Клірингова установа може відмовитись від виконання договору про надання клірингових послуг у разі порушення учасником клірингу вимог до учасників клірингу, що встановлені правилами клірингу. У разі такої відмови відшкодування збитків кліринговою установою не здійснюється.

Стаття 4. Правила клірингу

1. Правила клірингу повинні містити:

1) вимоги до учасників клірингу, в тому числі вимоги до різних категорій учасників клірингу;

2) вказівку на те, чи здійснюється кліринг за участю або без участі центрального контрагента, а також найменування особи, що виконує функції центрального контрагента, у разі якщо ця особа не є кліринговою установою, що затвердила правила клірингу;

- 3) порядок та умови допуску зобов'язань до клірингу та вимоги до таких зобов'язань;
- 4) порядок проведення клірингу, в тому числі порядок та умови включення зобов'язань до клірингового пулу та виключення зобов'язань з клірингового пулу;
- 5) права та обов'язки учасників клірингу, клірингової установи та центрального контрагента, якщо він не є кліринговою установою;
- 6) перелік документів щодо ведення клірингового обліку, їх призначення, а також порядок їх ведення;
- 7) порядок виконання зобов'язань за наслідками клірингу;
- 8) види забезпечення виконання зобов'язань, що допущені до клірингу;
- 9) опис системи управління ризиками при клірингу;
- 10) види клірингових рахунків, що використовуються кліринговою установою;
- 11) опис платіжних інструментів/документів на переказ коштів та документів на переказ цінних паперів, в тому числі перелік реквізитів документів на переказ, що дають змогу ідентифікувати учасника клірингу;
- 12) порядок надання кліринговою установою звітів учасникам клірингу за наслідками клірингу;
- 13) вимоги у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму;
- 14) опис системи захисту інформації;
- 15) опис засобів забезпечення безперебійного функціонування інформаційної системи клірингової установи;
- 16) посилання на веб-сайт клірингової установи (адреса веб-сайту в мережі Інтернет);
- 17) інші положення у відповідності з цим Законом, вимогами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національного банку України.

2. Правила клірингу можуть містити інші положення, що не передбачені цією статтею.

3. Правилами клірингу встановлюються вимоги до учасників клірингу та до їх фінансового стану, за виключенням державних органів, які відповідно до законодавства, можуть бути учасниками торгів.

4. Правилами клірингу можуть бути визначені різні категорії учасників клірингу, а також права та обов'язки учасників клірингу, які належать до різних категорій учасників клірингу. Вимоги до учасників клірингу однієї категорії можуть відрізнятися від вимог до учасників клірингу інших категорій, але повинні бути однаковими для учасників однієї категорії.

5. Правила клірингу можуть містити вказівку, що кліринг зобов'язань здійснюється на підставі документів від біржі.

6. У разі використання з метою зниження ризиків видів забезпечення виконання зобов'язань, передбачених цим Законом, інших видів забезпечення виконання зобов'язань, що передбачені законодавством, та/або страхування відповідальності клірингової установи та/або центрального контрагента за правочинами, зобов'язання за якими допущені до клірингу, правила клірингу повинні містити вказівку на це.

7. Правилами клірингу може бути передбачено, що при укладанні правочинів та/або при обміні документами між кліринговою установою, учасниками клірингу, особою, що виконує функції центрального контрагента, центральним депозитарієм, біржею, банками може використовуватись електронний документообіг. У цьому разі правилами клірингу повинен бути визначений порядок застосування електронного цифрового підпису (у разі його використання або при обов'язковості його використання).

8. Клірингова установа має право в односторонньому порядку вносити зміни до правил клірингу та зобов'язана оприлюднити інформацію про це у порядку встановленому статтею 21 цього Закону.

9. Клірингова установа зобов'язана зареєструвати правила клірингу щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів та/або зміни до них у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку в порядку та в строки, встановлені Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Якщо правила клірингу передбачають грошовий кліринг та/або переказ коштів за наслідками клірингу, то клірингова установа зобов'язана зареєструвати правила клірингу та/або зміни до них у Національному банку України в порядку та в строки, встановлені Національним банком України.

Якщо правила клірингу передбачають кліринг щодо товарів (крім цінних паперів та коштів) та/або деривативів, базовим активом яких є товари (крім цінних паперів та коштів), то клірингова установа зобов'язана зареєструвати правила клірингу та/або зміни до них у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України в порядку та в строки, встановлені Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

10. Підставами для відмови в реєстрації правил клірингу і змін до них є:

1) невідповідність документів, поданих на реєстрацію, вимогам законодавства, у тому числі нормативно-правовим актам Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та/або Національного банку України, та/або Міністерства економічного розвитку і торгівлі України;

2) подання документів не в повному обсязі, наявність у них неповної або недостовірної інформації;

3) невідповідність розміру статутного капіталу клірингової установи вимогам цього Закону.

Стаття 5. Кліринговий пул

1. У випадках, передбачених правилами клірингу, клірингова установа має право формувати один або кілька клірингових пулів.

2. Порядок та умови включення зобов'язань до клірингового пулу встановлюється правилами клірингу. Одне й теж зобов'язання може бути включене тільки до одного клірингового пулу.

3. Клірингова установа має право виключити зобов'язання з клірингового пулу до виконання цього зобов'язання або його припинення з інших підстав у випадках, передбачених законодавством та/або правилами клірингу.

4. У разі формування клірингових пулів кліринг виконується окремо за зобов'язаннями, що складають різні клірингові пули.

Стаття 6. Зобов'язання, що допущені до клірингу

1. Клірингова установа здійснює кліринг виключно тих зобов'язань, які допущені нею до проведення клірингу, в порядку та на умовах, встановлених правилами клірингу у відповідності з цим Законом.

2. До клірингу можуть бути допущені зобов'язання, що виникли із правочинів, стороною яких є учасник клірингу.

3. Зобов'язання, що виникли за договорами, що укладені на фондовій, товарній або спеціалізованій біржі, можуть бути допущені до клірингу за умови, що вказані договори укладені в порядку та на умовах, які встановлені правилами клірингу.

Стаття 7. Припинення зобов'язань при клірингу

1. Правилами клірингу можуть бути передбачені випадки, коли зобов'язання, що складають кліринговий пул, які не були припинені внаслідок неттінгу, не підлягають виконанню та достроково припиняються в порядку та на умовах, які встановлені правилами клірингу, в тому числі при порушенні провадження у справі про банкрутство по відношенню до учасника клірингу, звернення стягнення на майно учасника клірингу, а також при анулюванні ліцензії учасника клірингу, якщо наявність такої ліцензії є умовою надання йому клірингових послуг.

2. У разі, якщо виконання зобов'язань, що включені до клірингового пулу, покладено на третіх осіб–учасників клірингу, відповідальність за невиконання або неналежне виконання таких зобов'язань несе безпосередньо третя особа–учасник клірингу.

Стаття 8. Кліринг за договорами, укладеними на біржах

1. Кліринг за договорами, що укладені на біржі, проводиться на підставі інформації, сформованої відповідною біржею.

2. Порядок надання біржею інформації кліринговій установі визначається договором, що укладається між ними.

3. Розрахунки за правочинами щодо цінних паперів проводяться за принципом “поставка цінних паперів проти оплати”, крім визначених Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку випадків.

Стаття 9. Наслідки недійсності правочину, зобов'язання за яким допущено до клірингу

1. У разі недійсності правочину, зобов'язання за яким допущено до клірингу та не припинено, це зобов'язання виключається з переліку зобов'язань, що допущені до клірингу.

2. Наслідком недійсності правочину, який укладений з центральним контрагентом та зобов'язання за яким припинено, є відшкодування шкоди стороні, що потерпіла, з боку сторони, яка знала або повинна була знати про обставини, що свідчать про недійсність правочину.

Недійсність правочину, зобов'язання за якими припинено внаслідок неттінгу, не тягне за собою недійсності правочинів виконаних в процесі неттінгу.

Стаття 10. Гарантії завершення розрахунків за зобов'язаннями, що допущені до клірингу.

1. На майно, що знаходиться на клірингових рахунках не може бути звернуто стягнення за боргами клірингової установи або накладено арешт, в тому числі з підстав, передбачених Податковим кодексом України.

2. Клірингова установа не має право переказувати на кліринговий рахунок власне майно, за винятком випадків, коли у відповідності з правилами клірингу це необхідно для виконання зобов'язань, що допущені до клірингу, а також коли у відповідності до Закону клірингова установа повертає суму позики, що отримана за рахунок майна, що є предметом колективного клірингового забезпечення.

3. У разі порушення провадження у справі про банкрутство клірингової установи або відкликання банківської ліцензії у банку, якщо клірингова установа є банком, на майно, що знаходиться на клірингових рахунках та кореспондентських клірингових рахунках, не може бути звернено стягнення за боргами клірингової установи. Це майно не може бути обмежене в розпорядженні та належить до повернення учасникам клірингу в розмірі, що залишиться після виконання всіх зобов'язань за договором про надання клірингових послуг та зобов'язань, що допущені до клірингу. У разі визнання клірингової установи банкрутом або початку ліквідаційної процедури банку, якщо клірингова установа є банком, майно, що знаходиться на клірингових рахунках та кореспондентських клірингових рахунках, не зараховується до ліквідаційної маси клірингової установи та належить до повернення учасникам клірингу в розмірі, що залишиться після виконання усіх зобов'язань за договором про надання клірингових послуг та зобов'язань, що допущені до клірингу.

4. Звернення стягнення на майно учасників клірингу або іншої особи, а також арешт майна, що знаходиться на кліринговому рахунку, не допускається у відношенні майна, що необхідне для виконання (припинення) зобов'язань, що допущені до клірингу.

Звернення стягнення або арешт може бути здійснено по відношенню до майна боржника, яке залишилось після виконання (припинення) зобов'язань за наслідками клірингу, в день, коли клірингова установа отримала виконавчий документ, що є підставою для звернення стягнення або накладання арешту.

5. У разі звернення стягнення на майно учасника клірингу або накладання арешту на таке майно, порушення справи про банкрутство учасника клірингу або відкликання банківської ліцензії у банку, якщо учасник клірингу є банком, клірингова установа визначає суму коштів (кількість цінних паперів або іншого майна), яке необхідно для виконання (припинення) зобов'язань, що допущені до клірингу, до дати коли клірингова установа дізналася або повинна була дізнатися про наявність таких обставин, та виконує кліринг та розрахунки за його наслідками.

6. Залишок коштів, цінних паперів або іншого майна, що залишилось після виконання (припинення) зобов'язань учасника клірингу та інших осіб, яким відповідно до правил клірингу відкритий кліринговий рахунок, належить до повернення кліринговою установою учаснику клірингу, включенню в ліквідаційну масу учасника клірингу – банкрута або учасника клірингу – банка, щодо якого

застосована процедура ліквідації, а також на це майно може бути звернено стягнення за боргами учасника клірингу.

7. Правила цієї статті застосовуються до коштів або іншого майна (крім цінних паперів), що належить учаснику клірингу та знаходяться на кліринговому рахунку учасника клірингу, відкритому у кліринговій установі, та цінних паперів, що належать учасникам клірингу та знаходяться на депозитарному кліринговому рахунку, відкритому учаснику клірингу у зберігача цінних паперів (депозитарній установі) або в кліринговій установі.

8. Клірингова установа повинна забезпечувати дотримання балансу щодо обсягу коштів, цінних паперів або іншого майна на кореспондентських клірингових та клірингових рахунках.

9. Зберігач цінних паперів повинен (депозитарна установа повинна) забезпечити дотримання балансу між депозитарними кліринговими рахунками, відкритими в кліринговій установі, та депозитарними кліринговими рахунками, відкритими у зберігача цінних паперів (депозитарній установі).

РОЗДІЛ III. КЛІРИНГОВІ РАХУНКИ

Стаття 11. Рахунки при здійсненні клірингу

1. При здійсненні клірингу та виконанні зобов'язань, що допущені до клірингу, використовуються клірингові та кореспондентські клірингові рахунки.

Стаття 12. Клірингові рахунки

1. Кліринговими рахунками є грошовий кліринговий рахунок, депозитарний кліринговий рахунок або товарний кліринговий рахунок.

2. Грошовим кліринговим рахунком є окремий рахунок, відкритий кліринговою установою учаснику клірингу або іншій особі, що передбачена правилами клірингу, на якому обліковуються кошти, за рахунок яких можуть виконуватись зобов'язання, що допущені до клірингу, та/або кошти, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення. Списання і зарахування коштів здійснюється кліринговою установою без розпорядження особи, якій відкрито грошовий кліринговий рахунок. Згода на здійснення операцій за грошовим кліринговим рахунком надається в спосіб, визначений договором грошового клірингового рахунку у відповідності з правилами клірингу, в тому числі шляхом ініціювання кліринговою установою платіжного документа в інтересах особи, якій відкритий такий рахунок.

3. Кошти учасника клірингу та його клієнта можуть обліковуватись кліринговою установою окремо. Для цього клірингова установа відкриває окремі грошові клірингові рахунки клієнтам учасника клірингу.

4. Кошти, що обліковуються на грошовому кліринговому рахунку можуть бути використані для виконання та/або забезпечення виконання зобов'язань, щодо сплати винагороди кліринговій установі та установам, що вказані у пунктах 3-5 частини 2 статті 21 цього Закону.

5. Списання коштів кліринговою установою з грошового клірингового рахунку учасника клірингу є підставою для відображення у внутрішньому обліку учасника клірингу грошових зобов'язань перед власними клієнтами.

6. Депозитарним кліринговим рахунком є рахунок, відкритий кліринговою установою або зберігачем цінних паперів (депозитарною установою) учаснику клірингу, на якому обліковуються цінні папери та інші фінансові інструменти, що мають обіг в депозитарній системі України, за рахунок яких можуть виконуватись зобов'язання, що допущені до клірингу, та/або цінні папери, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення. Списання і зарахування цінних паперів здійснюється кліринговою установою або зберігачем цінних паперів (депозитарною установою) без розпорядження особи, якій відкрито депозитарний кліринговий рахунок. Згода на здійснення операцій за депозитарним кліринговим рахунком надається в спосіб визначений договором депозитарного клірингового рахунку, що укладається кліринговою установою або зберігачем цінних паперів (депозитарною установою) зі зберігачем цінних паперів (депозитарною установою) або депонентом, що є учасником клірингу.

7. Списання цінних паперів з депозитарного клірингового рахунку зберігача цінних паперів (депозитарної установи) (номінального утримувача) або зарахування цінних паперів на депозитарний кліринговий рахунок зберігача цінних паперів (депозитарної установи) (номінального утримувача) є підставою для проведення операцій, пов'язаних з таким списанням або зарахуванням, на рахунках в цінних паперах депонентів без доручення осіб, яким відкриті такі рахунки. Згода на здійснення операцій за рахунком в цінних паперах надається в спосіб, визначений договором рахунку в цінних паперах, що укладається зберігачем цінних паперів (депозитарною установою) з депонентом.

8. Учасник клірингу в цінних паперах при зарахуванні/списанні цінних паперів на депозитарні клірингові рахунки, відкриті в кліринговій установі, зобов'язаний відображати залишки цінних паперів на рахунках в цінних паперах, відкритих депонентам – клієнтам учасника клірингу. Депоненти, яким належать цінні папери, що обліковуються на депозитарному кліринговому рахунку, мають усі права за цими цінними паперами з врахуванням обмежень, що встановлюються договором про індивідуальне клірингове забезпечення.

9. Товарним кліринговим рахунком є обліковий запис (регістр), відкритий кліринговою установою учаснику клірингу, на якому обліковується майно, в тому числі майнові права (крім коштів та цінних паперів), за рахунок якого можуть виконуватись зобов'язання, що допущені до клірингу, та/або майно, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення. Списання і зарахування майна з товарного клірингового рахунку здійснюється кліринговою установою без розпорядження особи, якій відкритий виданий рахунок. Операції за вказаним рахунком прирівнюються до поставки майна.

10. Списання коштів, цінних паперів та іншого майна з клірингового рахунку в інших цілях, крім виконання зобов'язань, що допущені до клірингу, задоволення вимог, забезпечених індивідуальним кліринговим забезпеченням у разі невиконання або неналежного виконання учасником клірингу своїх зобов'язань, здійснюється кліринговою установою за розпорядженням особи, якій відкрито кліринговий рахунок, у відповідності з правилами клірингу.

Стаття 13. Кореспондентські клірингові рахунки

1. Кореспондентським кліринговим рахунком є грошовий кореспондентський кліринговий рахунок, депозитарний кореспондентський кліринговий рахунок або товарний кореспондентський кліринговий рахунок.

2. Грошовим кореспондентським кліринговим рахунком є рахунок клірингової установи, відкритий в банку.

3. На грошовому кореспондентському кліринговому рахунку обліковуються кошти, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, або колективного клірингового забезпечення та можуть бути використані для виконання та/або забезпечення виконання зобов'язань, що допущені до клірингу, а також зобов'язань щодо сплати винагороди кліринговій установі, фондовій, товарній або спеціалізованій біржі.

4. Депозитарним кореспондентським кліринговим рахунком є рахунок, відкритий депозитарієм (центральною депозитарієм) цінних паперів кліринговій установі, на якому обліковуються цінні папери або інші фінансові інструменти, що обліковуються в депозитарній системі України, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення або колективного клірингового забезпечення.

5. Товарним кореспондентським кліринговим рахунком є обліковий запис (регістр), відкритий кліринговій установі, на якому установа, що здійснює діяльність щодо зберігання майна та/або діяльність щодо проведення, контролю та поставки товарів за зобов'язаннями по похідним (деривативам), або обліковує майно, в тому числі майнові права (крім коштів та цінних паперів), за рахунок яких можуть виконуватись зобов'язання, що допущені до клірингу, та/або майно, що є предметом клірингового забезпечення.

Стаття 14. Особливості відкриття, закриття та функціонування рахунків при здійсненні клірингу.

1. Особливості відкриття, закриття та функціонування грошового клірингового рахунку та грошового кореспондентського клірингового рахунку, порядок здійснення операцій на таких рахунках визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України або правилами платіжної системи, що зареєстровані Національним банком України.

2. Особливості відкриття, закриття та функціонування депозитарних клірингових рахунків, товарних клірингових рахунків, депозитарних кореспондентських клірингових рахунків та товарних кореспондентських клірингових рахунків, порядок здійснення операцій на таких рахунках визначаються нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

3. Облік на депозитарному кліринговому рахунку та депозитарному кореспондентському кліринговому рахунку здійснюється у відповідності з законодавством про систему депозитарного обліку (депозитарну систему) з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

4. Клірингова установа відкриває депозитарні клірингові рахунки зберігачам цінних паперів (депозитарним установам), що обслуговують учасників клірингу, окремо за кожним учасником клірингу.

5. Зберігач цінних паперів (депозитарна установа) відкриває депозитарні клірингові рахунки учасникам клірингу та/або зберігачам цінних паперів

(депозитарним установам), що обслуговують учасників клірингу, окремо за кожним учасником клірингу.

6. На депозитарних клірингових рахунках колективно обліковуються цінні папери, що належать учасникам клірингу та їх клієнтам.

7. На депозитарних клірингових рахунках обліковуються цінні папери, що надані в індивідуальне клірингове забезпечення учасниками клірингу та його клієнтами, та цінні папери, що набуті учасником клірингу у власних інтересах та в інтересах своїх клієнтів за договорами, зобов'язання за якими допущені до клірингу. У разі, якщо на депозитарному кліринговому рахунку, відкритому учаснику клірингу, обліковуються цінні папери, що належать клієнтам учасника клірингу, то такий учасник клірингу може бути керуючим рахунком в цінних паперів, відкритому цьому клієнту у відповідного зберігача цінних паперів (відповідній депозитарній установі).

8. При укладанні кліринговою установою договорів з кількома фондовими біржами депозитарні клірингові рахунки відкриваються окремо за кожною фондовою біржею.

9. За депозитарним кореспондентським кліринговим рахунком клірингова установа здійснює наступні операції:

зараховує цінні папери, що надходять від зберігачів цінних паперів (депозитарних установ), що є клієнтами депозитарію (центрального депозитарію), з метою забезпечення виконання зобов'язань, що допущені до клірингу;

списує цінні папери за розпорядженням зберігачів цінних паперів (депозитарних установ), що є клієнтами депозитарію (центрального депозитарію), на підставі їх розпорядження в інтересах учасників клірингу на рахунки цих зберігачів цінних паперів (депозитарних установ), відкритих у депозитарію (центрального депозитарію), за умови виконання зобов'язань, що допущені до клірингу;

списує цінні папери з одного депозитарного кореспондентського клірингового рахунку та зараховує на інший депозитарний кореспондентський кліринговий рахунок, якщо це необхідно для забезпечення клірингу відповідно до правил клірингу;

зараховує на депозитарний кореспондентський кліринговий рахунок цінні папери, що належать кліринговій установі, якщо це необхідно для забезпечення клірингу відповідно до правил клірингу.

10. За депозитарним кліринговим рахунком клірингова установа здійснює наступні операції:

здійснює кліринг, списує та зараховує цінні папери учасникам клірингу на підставі інформації від фондової біржі;

списує та зараховує цінні папери за розпорядженням учасників клірингу, яким відкриті такі рахунки, за умови виконання зобов'язань, що допущені до клірингу;

зараховує цінні папери, що переказані кліринговою установою з депозитарного кореспондентського клірингового рахунку, відкритого кліринговою установою для обліку цінних паперів, що становлять колективне клірингове забезпечення, або з депозитарного рахунку клірингової установи, відкритого для

обліку цінних паперів, що належать кліринговій установі, у якості позики в цінних паперах.

РОЗДІЛ IV. ВИМОГИ ДО КЛІРИНГОВОЇ УСТАНОВИ.

Стаття 15. Вимоги до клірингової установи

1. Кліринговою установою може бути банк, біржа або небанківська фінансова установа, що створена виключно в організаційно-правовій формі публічного акціонерного товариства у відповідності до законодавства України.

2. Клірингова установа не має право поєднувати клірингову діяльність з іншими видами діяльності, за винятком:

1) банківської діяльності, за виключенням операцій щодо залучення коштів фізичних осіб;

2) діяльності щодо переказу коштів;

3) діяльності щодо проведення, контролю та обліку товарних поставок;

4) діяльності щодо розробки програмного забезпечення (в тому числі операційних систем) для електронно-обчислювальних машин, а також передання прав на їх використання та їх обслуговування;

5) діяльності щодо надання в оренду та обслуговуванню технічних засобів та іншого майна, в тому числі нерухомого;

6) діяльності засвідчувального центру (центру сертифікації ключів);

7) діяльності щодо розповсюдження засобів криптографічного захисту інформації;

8) інформаційної діяльності, в тому числі видавничої діяльності;

9) діяльності щодо організації торгівлі на фондовому або товарному ринку.

3. Клірингова установа може без обмежень розпоряджатися власним майном, в тому числі укладати договори щодо цінних паперів та договори, що є похідними фінансовими інструментами.

4. Річна фінансова звітність клірингової установи належить до обов'язкового аудиту.

5. Використання слова «кліринг» в своєму найменуванні іншими особами, крім клірингових установ, заборонено.

6. Клірингова установа має право участі у біржових торгах без ліцензії, яка у відповідності з законодавством є умовою участі в таких торгах.

7. Клірингова установа відкриває депозитарний рахунок в депозитарії (центральному депозитарії) для обліку цінних паперів, що належать їй на праві власності, та поточний рахунок в банках, для обліку коштів клірингової установи, що не є предметом клірингового забезпечення учасників клірингу.

8. Клірингова установа має право застрахувати ризик власної відповідальності перед учасниками клірингу за невиконання або неналежне виконання власних зобов'язань.

9. Діяльність клірингових установ щодо клірингу цінних паперів та інших фінансових інструментів підлягає ліцензуванню в установленому законодавством порядку.

10. Клірингова установа, що здійснює грошовий кліринг та/або переказ коштів, зобов'язана отримати дозвіл Національного банку України.

11. Клірингова установа – небанківська фінансова установа, що здійснює грошовий кліринг та/або переказ коштів, зобов'язана одержати ліцензію Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України на здійснення переказу коштів.

Стаття 16. Вимоги до капіталу клірингової установи

Розмір власного капіталу клірингової установи не може бути менше ніж 30 млн. гривень на дату подання Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку заяви на отримання ліцензії і не повинен зменшуватися протягом провадження клірингової діяльності.

Стаття 17. Органи управління кліринговою установою.

1. Органами управління клірингової є загальні збори акціонерів, наглядова рада, виконавчий орган клірингової установи.

2. Органом контролю клірингової установи є ревізійна комісія та служба внутрішнього контролю клірингової установи.

3. Клірингова установа зобов'язана створити наглядову раду, до компетенції якої має відноситись:

1) затвердження правил клірингу клірингової установи;

2) затвердження правил управління ризиками клірингової установи.

4. Виконавчий орган клірингової установи повинен бути колегіальним (правління, дирекція). Виконавчий орган здійснює управління поточною діяльністю клірингової установи, формує фонди, необхідні для статутної діяльності клірингової установи та несе відповідальність за ефективність роботи клірингової установи згідно з принципами та порядком, встановленими статутом клірингової установи, рішеннями загальних зборів акціонерів і наглядової ради клірингової установи.

Стаття 18. Вимоги до керівників клірингової установи

1. Керівними посадовими особами клірингової установи є:

голова, його заступники та члени наглядової ради клірингової установи;

голова, його заступники та члени виконавчого органу клірингової установи;

керівники відокремлених структурних підрозділів клірингової установи.

2. Керівні посадові особи клірингової установи повинні відповідати таким вимогам:

1) наявність вищої економічної, юридичної освіти чи освіти у галузі управління залежно від займаної посади (ця вимога не застосовується до членів наглядової ради клірингової установи);

2) стаж роботи на фондовому ринку за відповідним фахом не менше трьох років (ця вимога не застосовується до членів наглядової ради клірингової установи);

3) бездоганна ділова репутація.

Стаття 19. Внутрішній контроль у кліринговій установі.

1. Клірингова установа повинна створити службу внутрішнього контролю, яка є органом оперативного контролю наглядової ради клірингової установи.

2. Служба внутрішнього контролю виконує такі функції:

1) здійснює нагляд за поточною діяльністю клірингової установи;

2) контролює дотримання законів, нормативно-правових актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національного банку України та рішень органів управління клірингової установи;

3) перевіряє результати поточної фінансової діяльності клірингової установи;

4) аналізує інформацію про діяльність клірингової установи, професійну діяльність її працівників, випадки перевищення повноважень посадовими особами клірингової установи;

5) надає наглядовій раді висновки та пропозиції за результатами перевірок;

6) інші функції, пов'язані з наглядом та контролем за діяльністю клірингової установи.

3. Служба внутрішнього контролю підпорядковується наглядовій раді клірингової установи та звітує перед нею, діє на підставі положення, затвердженого наглядовою радою.

4. Служба внутрішнього контролю має право на ознайомлення з усією документацією клірингової установи та нагляд за діяльністю будь-якого підрозділу клірингової установи. Служба внутрішнього контролю уповноважена вимагати письмових пояснень від окремих посадових осіб клірингової установи щодо виявлених недоліків у роботі.

5. Служба внутрішнього контролю не несе відповідальності і не має владних повноважень щодо операцій, за якими вона здійснює контроль.

6. Служба внутрішнього контролю несе відповідальність за обсяги та достовірність звітів, які подаються наглядовій раді щодо питань, віднесених до її компетенції та визначених цим Законом.

7. Працівники служби внутрішнього контролю при призначенні на посаду дають письмове зобов'язання про нерозголошення інформації щодо діяльності клірингової установи та збереження комерційної таємниці відповідно до вимог цього Закону.

Стаття 20. Обов'язки щодо інформування Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національного банку України.

Виконавчий орган клірингової установи зобов'язаний протягом трьох робочих днів інформувати Державну комісію з цінних паперів та фондового, а також, у разі, якщо клірингова установа виконує функції грошового клірингу та не є банком, Національний банк України, про:

1) зміну місцезнаходження клірингової установи та її відокремлених структурних підрозділів;

2) збитки на суму, що перевищує 15 відсотків капіталу клірингової установи;

3) зменшення капіталу клірингової установи нижче рівня встановленого цим Законом;

4) припинення клірингової діяльності;

5) пред'явлення обвинувачення у вчиненні корисливого злочину керівнику клірингової установи, фізичній особі - власнику істотної участі або представнику юридичної особи - власнику істотної участі.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, а також, у разі, якщо клірингова установа виконує функції грошового клірингу та не є банком, Національний банк України, має право визначити перелік іншої інформації, що є важливою для цілей нагляду.

Стаття 21. Розкриття інформації про діяльність клірингової установи

1. Клірингова установа зобов'язана забезпечити вільний доступ до ознайомлення з інформацією, що вказана в цій статті всім зацікавленим особам незалежно від того, для яких цілей отримується така інформація.

2. Крім інформації, визначеної законодавством, клірингова установа зобов'язана забезпечити вільний доступ до наступної інформації:

- 1) статуту клірингової установи;
- 2) правил клірингу;
- 3) переліку фондових, товарних та спеціалізованих бірж, з якими кліринговою установою укладені відповідні договори;
- 4) найменування депозитаріїв (центрального депозитарію), в яких клірингова установа відкрила депозитарні кореспондентські клірингові рахунки;
- 5) найменування установ, які здійснюють проведення, контроль та облік товарних поставок за зобов'язаннями, щодо допущені до клірингу або вказівку на суміщення клірингової діяльності з діяльністю щодо проведення, контролю та обліку товарних поставок;
- 6) найменування банків, в яких клірингова установа відкрила грошові кореспондентські клірингові рахунки та/або розмістила кошти колективного клірингового забезпечення на вкладних (депозитних) рахунках;
- 7) найменування установ, що здійснюють операції, пов'язані з переказом коштів за наслідком проведення клірингу кліринговою установою, або вказівку на те, що клірингова установа проводить переказ коштів самостійно.

3. Інформація, що передбачена цією статтею, розкривається кліринговою установою шляхом розміщення цієї інформації на веб-сайті клірингової установи.

4. У разі внесення змін у статут клірингової установи, вказані зміни повинні бути розміщені на веб-сайті клірингової установи не пізніше наступного дня після отримання документу, що підтверджує державну реєстрацію цих змін.

У разі внесення змін у правила клірингу, вказані зміни повинні бути розміщені на веб-сайті клірингової установи після їх реєстрації відповідно до частини дев'ятої статті 4 Закону, але не пізніше ніж за три робочих дні до набуття чинності цих змін.

РОЗДІЛ V. ДОКУМЕНТООБІГ ПРИ КЛІРИНГУ

Стаття 22. Документи клірингової установи

Клірингова установа може формувати наступні документи:

- 1) документи, що використовуються в платіжних системах для ініціювання переказу коштів;

- 2) документи, що використовуються на фондовому ринку для ініціювання переказу цінних паперів;
- 3) документи на поставку та обмін товарів, допущених до обігу на біржі;
- 4) розпорядження щодо обтяжень зобов'язаннями коштів, цінних паперів та інших активів, включаючи зобов'язання за договорами, що є похідними (деривативами).

Стаття 23. Порядок оформлення документів кліринговою установою

1. Вимоги до засобів формування і обробки документів щодо грошового клірингу та переказу коштів встановлюються Національним банком України.
2. Вимоги до засобів формування і обробки документів щодо клірингу та переказу цінних паперів встановлюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.
3. Форми та реквізити електронних документів та документів на папері на переказ коштів (цінних паперів), особливості їх оформлення, обробки та захисту встановлюються Національним банком України та/або Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, відповідно.

Стаття 24. Зберігання електронних документів та архіви електронних документів

1. Зберігання електронних документів здійснюється згідно із законодавством.
2. Створення архівів електронних документів, подання електронних документів до архівних установ України та їх зберігання в цих установах здійснюються в порядку, встановленому законодавством.

Стаття 25. Доступ та операційна сумісність.

1. Клірингова установа повинна надати можливість технологічного доступу фондовим, товарним та спеціалізованим біржам, учасникам клірингу, зберігачем цінних паперів (депозитарним установам), що відкривають рахунки в кліринговій установі, для забезпечення операційної сумісності та забезпечення можливості введення даних.
2. Технологічний доступ в значенні цього Закону означає, що одна установа є клієнтом іншої установи, в тому числі щодо надання послуг адаптовано під користувача.
3. Операційна сумісність в значенні цього Закону означає форму взаємодії між установами, коли установи погоджуються впровадити рішення, адаптовані під користувача на рівні вищому ніж рівень надання стандартних послуг.

Стаття 26. Захист інформації при здійсненні клірингової діяльності

1. Клірингова установа при наданні клірингових послуг зобов'язана забезпечити конфіденційність інформації, що складає комерційну та банківську таємницю, конфіденційність інформації про зобов'язання, по відношенню до яких виконується кліринг та конфіденційність інформації про стан та операції на клірингових рахунках.
2. Клірингова установа зобов'язані виконувати встановлені законодавством України та правилами клірингу вимоги щодо захисту інформації, яка обробляється

кліринговою установою. В інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних системах, які забезпечують обмін електронними документами при здійсненні клірингової діяльності, повинен забезпечуватись захист цієї інформації відповідно до законодавства. Правила клірингу мають передбачати відповідальність за порушення цих вимог з урахуванням вимог законодавства України.

Стаття 27. Порядок надання інформаційних послуг

1. Якщо учасник клірингу або його клієнт бере участь у розгляді спору судом, клірингова установа зобов'язана надавати цьому учаснику клірингу або його клієнту, а також судам та органам досудового слідства послуги для визначення достовірності інформації, яка міститься в електронних документах, що обробляються кліринговою установою.

2. Порядок оплати учасником клірингу або його клієнтом послуг, визначених частиною 1 цієї статті, здійснюється за тарифами, встановленими кліринговою установою.

Послуги визначені частиною 1 цієї статті для судів та органів досудового слідства здійснюються на безоплатній основі.

РОЗДІЛ VI. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КЛІРИНГУ

Стаття 28. Заходи щодо зниження ризиків та недопущення конфлікту інтересів

1. Клірингова установа зобов'язана виконувати встановлені власними внутрішніми документами заходи щодо зниження ризиків, в тому числі пов'язаних із суміщенням клірингової діяльності з іншими видами діяльності. Вказані документи повинні також містити заходи щодо забезпечення безперебійного функціонування програмно-технічних засобів, що призначені для здійснення клірингової діяльності.

2. Клірингова установа зобов'язана виконувати встановлені власними внутрішніми документами заходи щодо попередження конфлікту інтересів при проведенні клірингу у відповідності до законодавства.

3. Вимоги до внутрішніх документів клірингової установи, що встановлює заходи щодо зниження ризиків та попередження конфлікту інтересів, встановлюються нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та, у разі якщо правила клірингу передбачають проведення грошового клірингу та/або переказу коштів, нормативно-правовими актами Національного банку України.

4. З метою зниження ризиків можуть використовуватись види забезпечення виконання зобов'язань, що передбачені цим Законом та/або інші види забезпечення виконання зобов'язань, що передбачені законодавством.

5. Клірингова установа зобов'язана здійснювати контроль фінансового стану учасників клірингу у випадках, встановлених нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та, у разі якщо правила клірингу передбачають грошовий кліринг та/або переказ коштів, нормативно-правовими актами Національного банку України .

Стаття 29. Індивідуальне клірингове забезпечення

1. Виконання зобов'язань учасниками клірингу повинно забезпечуватись індивідуальним кліринговим забезпеченням, у випадках, коли це передбачено договором про індивідуальне клірингове забезпечення або у разі, якщо це встановлено нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

2. Індивідуальним кліринговим забезпеченням є спосіб забезпечення виконання зобов'язань учасників клірингу, що допущені до клірингу, та/або зобов'язань щодо сплати винагороди кліринговій установі та установам, що вказані у пунктах 3-5 частини 2 статті 21 цього Закону, у відповідності до якого задоволення вимог за рахунок майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, здійснюється в спосіб, вказаний в частині 11 цієї статті.

Майно, що складає індивідуальне клірингове забезпечення, є власністю учасника клірингу та/або його клієнтів.

3. Якщо інше не передбачено договором про індивідуальне клірингове забезпечення, індивідуальне клірингове забезпечення забезпечує вимогу у тому розмірі, якій вона має на момент виконання, в тому числі проценти, неустойки, відшкодування збитків, що спричинені невиконанням зобов'язань.

4. Умовами договору про індивідуальне клірингове забезпечення може бути передбачена вимога про надання майна, що призначене для індивідуального клірингового забезпечення, до та/або після укладання договорів, зобов'язання за якими забезпечуються індивідуальним кліринговим забезпеченням.

5. Індивідуальне клірингове забезпечення можуть становити кошти, цінні папери, а також інше майно, визначене нормативно-правовими актами Державної комісії з цінним паперами та фондовому ринку.

Додаткові вимоги до майна, в тому числі його складу, яке може становити індивідуальне клірингове забезпечення, можуть бути встановлені договором про індивідуальне клірингове забезпечення.

6. Надання коштів у індивідуальне клірингове забезпечення здійснюється шляхом переказу коштів учасника клірингу на грошовий кліринговий рахунок, який клірингова установа відкриває учаснику клірингу.

Надання цінних паперів у індивідуальне клірингове забезпечення здійснюється шляхом переказу цінних паперів учасника клірингу на депозитарний кліринговий рахунок, який відкриває учаснику клірингу клірингова установа або зберігач цінних паперів (депозитарна установа).

Передача іншого майна, крім коштів та цінних паперів, у індивідуальне клірингове забезпечення може здійснюватись шляхом зарахування такого майна на товарний кліринговий рахунок та/або товарний кореспондентський кліринговий рахунок або іншим способом, передбаченим правилами клірингу.

7. Індивідуальне клірингове забезпечення виникає з моменту виникнення зобов'язань, яке воно забезпечує.

8. Право індивідуального клірингового забезпечення поширюється на доходи від майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, якщо інше не встановлене правилами клірингу.

9. Умовами договору про індивідуальне клірингове забезпечення може бути передбачено:

1) обов'язок учасника клірингу у разі зниження вартості майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, зміною вимог до вказаного майна та/або збільшення розміру зобов'язань, що забезпечуються, надати у клірингове забезпечення додаткове майно;

2) право учасника клірингу вимагати повернення частини майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, при збільшенні його вартості та/або зменшенні розміру зобов'язань, що забезпечуються;

3) право учасника клірингу вимагати заміни майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, за згодою клірингової установи.

10. Якщо умови договору про індивідуальне клірингове забезпечення передбачають права та/або обов'язки, вказані в частині 9 цієї статті, вони повинні визначати порядок реалізації таких прав та виконання таких зобов'язань.

11. Задоволення вимог, забезпечених індивідуальним кліринговим забезпеченням, у разі невиконання або неналежного виконання учасником клірингу своїх зобов'язань, здійснюється кліринговою установою за її вибором шляхом:

передачі вказаного майна кредитуру в рахунок виконання зобов'язань, що забезпечені індивідуальним кліринговим забезпеченням;

продажу вказаного майна та переказу отриманих коштів кредитуру за зобов'язаннями, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення;

придбання за рахунок коштів, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, цінних паперів або іншого майна та передання кредитуру за зобов'язаннями, що забезпечені індивідуальним кліринговим забезпеченням.

У разі, якщо предметом індивідуального клірингового забезпечення є цінні папери, що мають обіг на фондовій біржі, їх продаж здійснюється на цій фондовій біржі. В цьому разі клірингова установа має право участі в біржових торгах без ліцензії, наявність якої відповідно до законодавства є умовою участі в біржових торгах.

У разі, якщо предметом індивідуального клірингового забезпечення є інше майно, його продаж здійснюється, відповідно до правил клірингової установи.

Передача майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, кредитуру здійснюється, відповідно до правил клірингової установи.

Сума, отримана від продажу майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, зараховується в рахунок виконання зобов'язань, що забезпечуються.

У разі, якщо при задоволенні вимог, що забезпечені індивідуальним кліринговим забезпеченням, сума, отримана від продажу майна, що є предметом такого забезпечення, або ціна, за якою майно, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, передано кредитуру в рахунок виконання зобов'язань, перевищує розмір вимоги, що забезпечуються, різниця повертається учаснику клірингу, що надав індивідуальне клірингове забезпечення.

Задоволення вимог за рахунок майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, в тому числі шляхом його продажу, може здійснюватись без попереднього повідомлення особи, що надала забезпечення,

рішення суду або іншого державного органу (органу міського самоврядування), проведення публічних торгів, за винятком випадку, коли вказані умови передбачені правилами клірингу. Договором про індивідуальне клірингове забезпечення можуть бути передбачені інші умови, необхідні для задоволення вимог за рахунок майна, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення.

12. До відносин, пов'язаних із забезпеченням виконання зобов'язань при клірингу, положення Цивільного кодексу, інших законів застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

13. Клірингова установа зобов'язана вести облік осіб, які надали індивідуальне клірингове забезпечення, облік майна, що надане в якості такого забезпечення, облік використання майна для задоволення вимог у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань, а також облік майна, що підлягає поверненню у разі припинення договору про надання клірингових послуг. Порядок ведення обліку визначається правилами клірингу у відповідності з нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

14. На майно, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, не може бути звернуто стягнення за боргами клірингової установи.

15. Звернення стягнення на майно, що є предметом індивідуального клірингового забезпечення, в тому числі у зв'язку з порушенням справи про банкрутство учасника клірингу або відкликанням банківської ліцензії, якщо учасник клірингу є банком, а також арешт вказаного майна здійснюється з урахуванням вимог статті 10 цього Закону.

Стаття 30. Колективне клірингове забезпечення

1. Виконання зобов'язань учасниками клірингу повинно забезпечуватись колективним кліринговим забезпеченням у випадках, коли це передбачено договором про колективне клірингове забезпечення, або у разі, якщо це встановлено нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

2. Колективним кліринговим забезпеченням є спосіб забезпечення виконання зобов'язань будь-якого з учасників клірингу та/або центрального контрагента, коли задоволення вимог, що забезпечені колективним кліринговим забезпеченням, здійснюється за рахунок майна, що є предметом колективного клірингового забезпечення. Умови договору про колективне клірингове забезпечення повинні міститись в правилах клірингу.

Задоволення вимог, що забезпечені колективним кліринговим забезпеченням, здійснюється в порядку, встановленому частинами 11 та 12 статті 29 цього Закону.

3. Майно, що є предметом колективного клірингового забезпечення, формується кліринговою установою за рахунок внесків учасників клірингу. Особа, що не виконала або виконала неналежним чином обов'язок щодо внесення внеску (додаткового внеску), зобов'язана відшкодувати збитки, що спричинені кліринговій установі, центральному контрагенту, іншим учасникам клірингу.

4. Майно, що є предметом колективного клірингового забезпечення, повинно бути відокремлено від майна клірингової установи, а також від майна учасника

клірингу, в тому числі наданого в якості індивідуального клірингового забезпечення.

Клірингова установа не має право використовувати майно, що надане у колективне клірингове забезпечення, для здійснення власних операцій, а також задовольняти за рахунок цього майна вимоги кредиторів за власними зобов'язаннями або інших осіб, що не є учасниками клірингу.

Клірингова установа не має права придбавати за рахунок коштів, що складають колективне клірингове забезпечення, цінні папери, власником яких вона є, та відчужувати цінні папери, що складають колективне клірингове забезпечення, у свою власність або у власність пов'язаних осіб клірингової установи.

Клірингова установа не має права за рахунок коштів, що складають колективне клірингове забезпечення, придбавати цінні папери, емітентам яких є пов'язана особа клірингової установи, за виключенням цінних паперів, що пройшли процедуру лістингу на фондовій біржі та включені до біржового реєстру.

5. Колективне клірингове забезпечення може становити майно, що передбачене частиною п'ятою статті 29 цього Закону.

6. Правила клірингу можуть передбачати створення кількох клірингових фондів. В такому випадку правилами клірингу може бути встановлена черговість використання майна таких клірингових фондів.

Стаття 31. Кліринговий фонд

1. Кліринговий фонд – це відокремлений майновий комплекс, що належить учасникам клірингу та, в разі якщо це передбачено правилами клірингу, центральному контрагенту на праві спільної часткової власності, перебуває в управлінні клірингової установи та обліковується останньою окремо від результатів її господарської діяльності.

Кліринговий фонд не є юридичною особою.

2. Кліринговий фонд створюється з метою забезпечення виконання зобов'язань при клірингу та формується за рахунок внесків учасників клірингу, та, якщо це передбачено правилами клірингу, внесків центрального контрагента, шляхом передання вказаних внесків в управління клірингової установи. Умови такого договору встановлюються правилами клірингу.

3. Кліринговий фонд складається з коштів та іншого майна, яке надано в якості внеску в такий кліринговий фонд за умови об'єднання цього майна з майном інших осіб, які надали внесок в кліринговий фонд, а також з майна, яке отримано внаслідок такого управління.

4. Приєднуючись до договору про управління кліринговим фондом, учасник клірингу відмовляється від переважного права набуття частки в праві власності на майно, що складає цей фонд. При цьому відповідне право припиняється.

Учасники клірингу, які внесли внесок у кліринговий фонд, несуть ризик збитків, пов'язаний із зміною ринкової вартості майна, що складає кліринговий фонд, а також з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань за договорами, що укладені за рахунок майна фонду з метою, що передбачена правилами клірингу.

5. Управління кліринговим фондом здійснюється кліринговою установою у відповідності з вимогами нормативно-правових актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та правил клірингу. Управління кліринговим фондом здійснюється на підставі ліцензії на здійснення клірингової діяльності.

6. Договір про управління кліринговим фондом укладається на весь термін дії договору про надання клірингових послуг. Такий договір є укладеним з дня надання майна в якості внеску до клірингового фонду з об'єднанням внесків. Підставою припинення з учасником клірингу договору про управління кліринговим фондом є припинення договору про надання клірингових послуг, укладеного з цим учасником клірингу.

7. Клірингова установа здійснює управління кліринговим фондом шляхом здійснення правочинів по відношенню до майна, що складає такий фонд, в тому числі самостійно та від свого імені реалізує всі права, засвідчені цінними паперами, розміщує кошти на вкладні (депозитні) рахунки в банках тощо.

Клірингова установа може бути позивачем та відповідачем в суді у зв'язку з управлінням майном, що складає кліринговий фонд.

Доходи, що отриманні у зв'язку із здійсненням управління кліринговим фондом, долучаються до майна, що складає кліринговий фонд.

8. З метою забезпечення виконання зобов'язань при клірингу клірингова установа має право надавати центральному контрагенту або учасникам клірингу позики за рахунок майна, що складає кліринговий фонд, а також укласти з вказаними особами договори, які передбачені правилами клірингу у відповідності з нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Термін позики та інші умови, на яких надається позика, встановлюються правилами клірингу.

9. Вимоги на здійснення кліринговою установою управління кліринговим фондом встановлюються нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

10. У випадках, передбачених правилами клірингу, учасники клірингу або центральний контрагент зобов'язані додатково внести майно у кліринговий фонд.

11. Бухгалтерський та податковий облік операцій та результатів діяльності з управління кліринговим фондом, здійснюється кліринговою установою окремо від обліку операцій та результатів її господарської діяльності та обліку операцій та результатів діяльності інших клірингових фондів, активи яких перебувають в управлінні клірингової установи.

12. У разі припинення договору про надання клірингових послуг повернення учаснику клірингу його внесків до клірингового фонду допускається тільки у вигляді коштів.

13. Сума коштів, що належать до повернення кліринговою установою учаснику клірингу, визначається виходячи із вартості майна, що складає такий кліринговий фонд, розрахований на день припинення договору про надання клірингових послуг, пропорційно внеску учасника клірингу. Порядок визначення вартості майна та термін повернення внеску визначається правилами клірингу.

Сума коштів, що належать до повернення учаснику клірингу, зменшується на суму невиконаних зобов'язань учасника клірингу перед кліринговою установою за

правочинами, що укладені кліринговою установою з учасником клірингу під час провадження діяльності з управління кліринговим фондом. При цьому невиконані зобов'язання учасника клірингу перед кліринговою установою припиняються у відповідній частині.

Стаття 32. Підрозділ з управління ризиками

З метою забезпечення захисту інтересів учасників клірингу клірингова установа повинна створити постійно діючий підрозділ з питань аналізу та управління ризиками, що має відповідати за встановлення лімітів щодо окремих операцій, лімітів ризиків контрагентів, країн контрагентів, структури зобов'язань відповідно до рішень виконавчого органу клірингової установи щодо політики управління ризиками в діяльності клірингової установи.

Стаття 33. Взаємодія між кліринговими установами

1. Клірингова установа може взаємодіяти з іншою кліринговою установою шляхом відкриття, одна в одній, відповідних рахунків та за умови укладання договору, який передбачає взаємодії між ними.

2. Учасник клірингу може обслуговуватись відразу у декількох клірингових установах.

3. У разі, якщо учасник клірингу обслуговується відразу декількома кліринговими установами, то вони можуть спільно розглядати його зобов'язання за правочинами, використовувати клірингове забезпечення та задовольняти клірингові вимоги відповідно до договору, передбаченому частиною першою цієї статті, та шляхом блокування активів на відповідному рахунку для забезпечення операцій цього учасника клірингу.

РОЗДІЛ VII. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КЛІРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 33. Державне регулювання клірингової діяльності

Державне регулювання клірингової діяльності здійснює Державна комісія цінних паперів та фондового ринку, а також інші державні органи у межах своїх повноважень, визначених цим Законом.